

PROKRUSZTÉSZ MŰHELYE

Gál Andrea

A BÖLCSÉSZKAR ÉS A VÁROS

IRODALMI MŰHELYEK BRASSÓBAN

Az irodalmi műhelyek, az irodalmi munkálkodás Brassóban néhány éve intenzívebben zajlik. Kortárs irodalmi estek, melyeket egy napon két időpontban is meghirdetnek a résztvevők magas számára való tekintettel; majdnem heti rendszerességű könyvbemutatók; interakció az irodalmi, képzőművészeti és zenei események között; könyvvásár.

Hogy el tudjam mondani, mi is ez a – igazából még most belendülő – kulturális kavalkád, 30–35 évvel ezelőttről kell kezdenem, amikor a román irodalomtörténetben 80-asoknak nevezett nemzedék fellépett, köztük a brassói születésű Gheorghe Crăciun író, költő, valamint Alexandru Mușina író és kritikus. Hozzájuk csatlakozott a '90-es években többek között Andrei Bodiú költő és Caius Dobrescu prózaíró, ekkor megalkották a Brassói Csoportot (Grupul de la Brașov). Ezzel párhuzamosan alakult meg a brassói Transilvania Egyetemen a Bölcsészkar, amelynek az oktatáson kívül kezdetektől fogva irodalmi műhely funkciója is volt. Az irodalmi élet nehézségen indult be az addigra majdnem teljesen iparivá minősült városban. Volt színház és opera, filharmónia, múzeumok és néhány könyvesbolt, de igazi, pezsgő kulturális életnek csak a csírái voltak felfedezhetők a '90-es évek elején.

A Bölcsészkaron a román szak mellett, amelyen nyilván az irodalmi megmozdulások nagy része zajlott, működött német, francia, angol szak, és 2012-ig a magyar is felvehető volt, igaz, csak távoktatási formában. Jelenleg amerikanisztika is tanulható itt, a dinamikusan működő szakok pedig egy-egy vendégtanár, meghívott, irodalomnépszerűsítő, szövegíró vagy -értelmező műhely formájában mind hozzájárulnak a brassói irodalmi élet gazdagodásához. A kortárs világirodalom népszerűsítésében az egyetem part-

nere gyakran a George Barițiu Megyei Könyvtár, ahol több idegen nyelvű részleg működik, köztük magyar is.

A Brassói Csoport szerzői mindannyian a Bölcsészkaron tanítottak, és a folyamat fordítva is működött: azok, akik tanárként kerültek az Irodalom és kulturális tanulmányok szakirányra, kivétel nélkül bekapcsolódtak a brassói irodalmi élet szervezésébe, fenntartásába. Bár a névsorok szükségszerűen hiányosak, mindenképpen meg kell említeni itt Romulus Bucur, Mihai Ignat, Geta Moarcăș, Virgil Borcan, Adrian Lăcătuș, Rodica Ilie, Ruxandra Ivăncescu, Carmen Puchianu, Virgil Podoabă, Robert Gabriel Elekes, Dan Țăranu nevét.

A brassói Bölcsészkar első tíz évében az intézményépítés nagyon kemény munkája mellett, amelyet főként Andrei Bodiú vállalt magára, nagyrészt az itt tanító szerzők könyvei köré szerveződött az irodalmi élet. A publikálás egy részét a szintén helyi Tractus Arte kiadó végezte, amelyet Alexandru Mușina vezetett. A fővárosban, Kolozsváron vagy Iași-ban ismertté vált szerzők mellett így teret kaptak az időközben Brassóban induló szerzők is, mint Adrian Lăcătuș, Robert Gabriel Elekes, Dan Țăranu, Andrei Dósa. A kiadó szorosan együttműködött a kreatív írás mesterivel, ahol Alexandru Mușina is oktatott, akinek deklarált célja volt, hogy írókat neveljen ki. Gheorghe Crăciun, a brassói irodalmárok mentora szintén betanított a mesterin, óráin a diákok fokozottan az írás folyamatára fókuszoltak.

2007-től fekete időszak következett. Gheorghe Crăciun ez év januárjában meghalt, hat év múlva követte Alexandru Mușina, a következő esztendőben pedig teljesen váratlanul Andrei Bodiú. Ők hárman a brassói irodalom eltűnt mesterei. A nyomukban keletkezett hiátus betölthetetlennek tűnt. Munkájuk minőségét mutatja azonban, hogy 2014-ben, amikor Bodiútól (aki akkorra már az egyetem rektora volt, és doktori iskolát szervezett) búcsút vettünk, nem torpant meg sem az irodalmi alkotás folyamata, sem az annak fenntartására, szórására irányuló szervezkedés. A Bölcsészkar és az azon kívüli események központi figurája Adrian Lăcătuș lett, aki már itt végezte az egyetemet is, és mestereinek, barátainak professzionalizmusát, illetve nyitottságát viszi tovább. Köré szerveződik vagy vele együtt dolgozik egy egészen lendületes csapat, akik elköteleződtek az irodalom és a kultúra ügyének. Ők a Brassói Csoport régi tagjai, a Bölcsészkar jelenlegi és volt diákjai, illetve oktatói, meg a lelkes „külsősök”, mivel az elmúlt években az irodalomnak sikerült kiáradnia az egyetemről, és időről időre meghódítania a várost.

A Bölcsészkar rendszeres könyvbemutatóit és irodalmi estjeit a város könyvesboltjaiban tartják, az Okianban, a Librisben, a Humanitasban, a Cărturești-ben. Bár ismétlődnek az arcok a moderátorok, szervezők és hallgatóság körében, ezzel az egyszerű gesztussal nyitnak a nagyközönség felé is. A tágabb olvasótábor megszólítása deklarált célja volt Andrei Bodiunak is, akinek szívügyei közé tartozott az Etnovember elnevezésű multikulturális fesztivál keretein belül tartott Költészeti maraton (Maratonul de poezie), ahol a meghívottak mellett a helyi bölcsészek olvassák fel friss alkotásaikat. A Költészeti maraton megszervezését folytatják minden év novemberében, emellett Andrei Bodiú emlékére alapították meg az októberben tartott *Fiatalköltők* című kortárs költészeti fesztivált (*Poezi tineri – festival de poezie contemporană*).

Az igazi áttörést azonban (mit is törtek át? talán a bölcsészet üvegtornyának falait) a Dactăr Nicu's Schizoid Poets fantázianévre hallgató irodalmi estsorozat jelentette, amelyet egy helyi felkapott kávéházban és -zal együtt rendeznek. Ezekon klasszikusabb felolvasás, könyvbemutató, előadás és slam, provokatív témák megbeszélése, multimédiás fellépés egyaránt van, amit a fiatalok érdeklődése meg is honorál: egy-egy ilyen estre helyfoglalással lehet bejutni. Emellett népszerűek még a Mihail Vakulovski által indított és moderált CenaKLUB Tiuk rendezvényei, ahol a bölcsészek mellett szintén megjelentek a laikus érdeklődők.

A multimedialitás nemcsak a Dactăr Nicu's Schizoid Poets estjeiben nyilvánul meg, hanem abban is, hogy Adrian Lăcătuș és csapata olyan, kimondottan képzőművészeti rendezvényeken is dolgozik, mint az Amural Fest, a Depoul de Artă urbană (Városi művészeti kocsiszín), és részben a Transilvania Egyetem zenei és képzőművészeti rendezvényekben bővelkedő Multikulturális Központját is ők működtetik.

A fentiek mellett már csak hab a tortán az idén V. kiadásához érkező brassói Bookfest, amelyen szintén a helyi bölcsészek dolgoznak nagyon sokat azon, hogy az egész országból ideérkező kortárs irodalmat az olvasók számára megközelíthetővé tegyék.